

INSPIRACJA 1

JAK ZBUDOWANY JEST LAS?

Czy pamiętasz, kiedy
ostatnio byłeś/aś w lesie?
Co go odróżnia od parku?
Od ogrodu?
Lub od polany?

Dawka wiedzy:

NASZA DEFINICJA LASU

Książkowa definicja lasu mówi o tym, że jest to powierzchnia min. 1 000m² pokryta roślinnością leśną. Jednak ta definicja niewiele mówi o lesie. Zastanówmy się samodzielnie.

Z pewnością każdy z Was odpowie, że w lesie muszą być drzewa. Tak! Zdecydowanie jest to najważniejsza rzecz odróżniająca las od polany czy pola. Ale w parku i ogrodzie przecież też rosną drzewa. Dlaczego ich nie nazywamy lasem? Dlatego, że w parku i ogrodzie nasadzenia są zaplanowane, posadzone według czyjegoś pomysłu. Jest tam wiele roślin ozdobnych, czasami nawet egzotycznych.

Park i ogród mają spełniać przede wszystkim funkcje estetyczne, często sadzimy w nich rośliny kwitnące w różnych miesiącach, aby było ładnie i kolorowo. Wyznaczamy ścieżki, rabaty. Oddzielamy je od trawnika, który kosimy. W parku i ogrodzie regularnie prowadzimy prace polegające na utrzymaniu tego efektu.

Las natomiast jest mniej lub bardziej naturalny.

W lesie rosną drzewa i krzewy (oraz inne rośliny), które występują naturalnie w naszym klimacie.

Zagęszczenie roślin jest znacznie większe. Poza pracami leśników nikt nie ingeruje w życie lasu, tam wszystko dzieje się samoistnie. Oczywiście wiele lasów jest posadzonych przez człowieka, ponieważ ludzie korzystają z drewna i wycinają drzewa, a potem sadzą nowe. Sadzą głównie sosny, bo one rosną szybko i w stosunkowo krótkim czasie można z nich ponownie pozyskać drewno.

Pomimo tego, że leśnicy ingerują w życie lasu, wiele procesów nadal zachodzi tam naturalnie. Drzewa wciąż produkują nasiona i je rozsiewają z pomocą ptaków, innych zwierząt, wiatru, czy specjalnych skrzydełek lub spadochronów, w które są zaopatrzone nasiona.

Co roku drzewa zrzucają liście, które potem rozkładane są przez owady i mikroorganizmy, w wyniku czego powstaje próchnica. W lesie żyją zwierzęta, które tworzą łańcuchy pokarmowe. W lesie jest mnóstwo życia, które rozgrywa się po cichu, gdy my nie patrzymy.

Las ma budowę piętrową

I również ta budowa wyróżnia las spośród innych zbiorowisk. Zapewne już w szkole się o tym uczyliście, że te piętra lasu to:

Wymienione wyżej warstwy się ze sobą przenikają, a życie ich mieszkańców stale się zazębia. Liście z koron drzew spadają na ściółkę, aby wkrótce zamienić się w runo. Grzyby rosnące w runie stanowią pokarm dla ślimaków, które później zjadane są przez ptaki. Wszystkożerne lisy, żyjące w podszytu zjadają owoce, których pestki zostaną wydalone z odchodami i z nich wyrosną nowe drzewka. I tak dalej. Ciągły cykl życia – przemiany materii.

ŚCIÓŁKA

to takie dno lasu, na które opadają liście, igły, kawałki kory, pancerzyki owadów, obumarłe drobniejsze i większe zwierzęta. Można ją nazwać fazą przejściową pomiędzy światem żywym a materią nieożywioną. To tutaj mieszkają najmniejsi mieszkańcy lasu: drobne owady (stonogi, prosionki), jednokomórkowe grzyby (w postaci strzępek, czyli takich niteczek), bakterie, protisty, itp. – to one zmieniają to, co kiedyś było żywe w proste związki mineralne, które potem stanowią budulec dla drzew.

RUNO

to ta warstwa lasu, po której chodzimy, z której wyrastają małe rośliny (jagody, paprocie) oraz inne organizmy, jak grzyby, mchy, czy porosty. Żyją tu głównie drobne ssaki – ryjówki, nornice, jeże oraz płazy i gady (jaszczurki, węże, żaby).

PODSZYT

to warstwa z krzewami i wznoszącymi drzewkami. Tutaj rozgrywa się wieczna walka między młodymi roślinami o światło i składniki pokarmowe. Z nasion najpierw wyrosną wiele roślinek. Ale nie wszystkie przeżyją. Część zostanie zjedzona przez sarny i jelenie. Dla innych nie wystarczy wody, bo upadną na bardziej nasłonecznione miejsce i wyschną latem. Dla jeszcze innych będzie za mało światła i ich tempo wzrostu będzie bardzo powolne. Do tego mogą pojawić się owady żerujące na liściach. Niewiele z nich dorośnie. Pomiędzy nimi toczy się życie zwierząt: lisów, saren, dzików, jenotów, jeleni, borsuków.

KORONA DRZEW

W koronach wysokich drzew mieszkają przede wszystkim ptaki, niektóre owady, ale i sprytnie wiewiórki czy kuny leśne skaczące po gałęziach. W koronach drzew widać dużo różnorodnych liści i igieł (to przekształco-

ne liście!). Ptaki zjadają owady żerujące na liściach, dziecioty wyszukują larwy w drewnie, rozkuwając je dziobem. Jeszcze inne ptaki zjadają nasiona, owoce, a ptaki drapieżne (sowy, myszołowy, orły i inne) polują na mniejsze ssaki czy płazy.

Po co właściwie jest las?

To zależy o kogo pytamy. Jeśli mówimy o przyrodzie – las jest domem dla zwierząt, las jest społecznością drzew i innych roślin, które żyją ze sobą w skomplikowanych zależnościach. Las karmi. Las produkuje potrzebny wszystkim tlen. Las nawilża powietrze (parowanie wody z liści). W lesie zachodzi cykl życia.

A człowiekowi po co jest las? Najważniejsza funkcja to oczywiście produkcja tlenu. Ponadto, ludzie korzystają z zasobów lasu: grzybów, jagód, drewna, mięsa zwierząt. Ważne jest, aby to korzystanie nie naruszało zbyt mocno ekosystemu leśnego – to znaczy, aby go nie niszczyć i nie brać od razu wszystkiego.

Dla nas dzisiaj najważniejsza funkcja lasu (poza tlenem rzecz jasna!) to niesamowita zdolność lasu do kojenia naszych ciał i umysłów. Poświęćmy temu zagadnieniu oddzielny rozdział.

Skoro las jest taki hojny dla nas, szanujmy go, by służył nam jak najdłużej.

Dzisiejsze zadanie niech zwróci Waszą uwagę na to, że niestety nie wszyscy ludzie świadomie korzystają z dobrodziejstw lasu. Niektórzy przychodzą do niego i go niszczą, zachowując się głośno (co może wystraszyć zwierzęta) i zostawiając mnóstwo śmieci.

Pokażmy lasowi, że nie wszyscy ludzie są obojętni i chodźmy wspólnie posprzątać las.

Aby wykonać to zadanie, przygotujcie się odpowiednio.

LEŚNE ZADANIE 1

Wspólnie zbieramy śmieci w lesie

CO BĘDZIE NAM POTRZEBNE:

- worki na śmieci
- rękawiczki (najlepiej wielokrotnego użytku) – na śmieciach mogą być bakterie i inne chorobotwórcze mikroorganizmy. Weźcie dodatkowe pary rękawiczek, może uda Wam się zachęcić do pomocy kogoś jeszcze.
- płyn do dezynfekcji dłoni
- mokre chusteczki, ręczniki papierowe – gdyby trzeba było wytrzeć ręce
- plecaki z wodą do picia

Jak to wykonać?

- **zaplanujcie wcześniej trasę przejścia.**
Sprawdźcie z dorosłymi, do kogo należy dany teren – może uda się zorganizować wsparcie właściciela lub administratora np. w odbiorze odpadów
- **podzielcie się na drużyny**
(nawet w ramach jednej rodziny, czy grupy przyjaciół) każda drużyna zbiera inną frakcję śmieci. I tak będziecie mieli drużynę: plastik, metal, szkło i zmieszane. Pamiętajcie, że szkła jest zawsze najwięcej, więc warto, aby w tej grupie był ktoś z dorosłych
- **zastanówcie się wcześniej, gdzie możecie wyrzucić zebrane śmieci** lub czy zdacie je przewieźć w odpowiednie miejsce tak, aby nie zostawiać ich w lesie czy na polanie. Możecie też zgłosić do urzędu, że organizujecie zbiórkę śmieci i umówić miejsce odbioru
- **zróbcie sobie zdjęcie pamiątkowe** i umieśćcie w mediach szkolnych, aby zachęcić innych
- **w nagrodę urządźcie sobie ognisko albo wyjście na lody :)**

